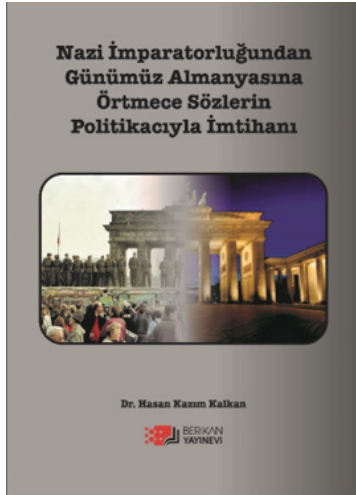


Nazi İmparatorluğundan Günümüz Almanyasına Örtmece Sözlerin Politikacıyla İmtihanı

Dr. Hasan Kazım KALKAN

Prof. Dr. Muhammet KOÇAK *



Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Yabancı Diller Eğitimi Bölümü, Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Doç. Dr. H. Kazım KALKAN tarafından yazılan kitap 2018 yılında Berikan Yayınevi tarafından basılmıştır. KALKAN'ın kitabını “örtmece” kavramıyla ilgili kuramsal bilgilerin verildiği ilk bölüm ve örneklerin verildiği ikinci bölüm olmak üzere ana hatlarıyla iki bölüme ayırmak mümkündür.

Eserin ilk bölümü, aynı zamanda giriş niteliğinde olan “Dil-Düşünce-Politika İlişkisi” ile başlamaktadır. “Diğerlerinden farklı düşünen bir insan topluluğu inşa etmek gibi bir hedefiniz varsa, farklı bir kavramlar dünyasına da sahip olmak zorundasınız” (Kalkan, 2018: 16) fikri etrafında şekillenen bu bölümde yazar, siyasi

hareketlerin toplumu etkileyebilmek için kendilerine özgü bir kavramlar dünyası yaratma çabası içerisinde olmalarının gerekçelerine değinmekte ve konuya ilişkin örnekler sunmaktadır.

Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalı, muhammetkocak@gazi.edu.tr
ORCID No.: <https://orcid.org/0000-0001-6387-0765>

Bir sonraki bölüm “Örtmece Nedir”, “Örtmece Türleri”, “Örtmeceyi Ortaya Çıkaran Nedenler”, “Örtmecelerin Oluşum Yolları”, “Örtmece ve Yalan İlişkisi” gibi alt başlıklardan meydana gelmektedir. Yazara göre örtmece ifadelerin ortaya çıkmasına yol açan en önemli etkenlerin başında tabular gelmektedir. İlk çağlardan beri insan hayatının vazgeçilmez bir parçası olan tabular modern çağda da varlıklarını hala devam ettirmektedirler. Tabuların bu derece etkin oluşları, onlardan kaçınma aracı olan örtmece sözlerin de iletişimin önemli bir aracı olmaları sonucunu doğurmuştur (Kalkan, 2018: 30).

“Örtmece-Yalan İlişkisi” başlığı altındaki bölümde ise ilginç bir tartışmaya yer verildiği görülmektedir. Örtmece ifadelerin yalan kategorisine sokulup sokulamayacağı hususundaki tartışmaların yer aldığı bu bölümde çeşitli bilim insanlarının farklı görüşleri yer almaktadır. Ayrıca “Açık Örtmece” ve “Gizli Örtmece” gibi iki yeni kavrama da değinildiği dikkatlerden kaçmamaktadır. Söz konusu tartışmalara yönelik yazarın kişisel görüşü ise; gizli örtmeceleri “tamamen yalan” olarak nitelenenin haksız ve yanlış bir nitelendirme olacağı yönündedir. Buna göre: “Eğer mutlaka yalan-doğru düzleminde bir tanımlama yapmak gerekiyorsa kısmen yalan veya kısmen doğru denmesi daha uygundur” (Kalkan, 2018: 59).

Bir diğer bölümde yazar, ülkemizde çok bilinmeyen ya da kullanılmayan “Politik Örtmece” kavramını ele alarak, örtmecelerin ne zaman politik örtmeceye dönüştüklerini, diğer örtmecelerden hangi özellikleri ile ayrıldıklarını alan uzmanlarının görüşleri ve gündelik hayattan örneklerle açıklamaktadır.

Birinci bölümün son alt başlıkları ise “Nazi Almanyasında Dil” ve “Doğu Almanya’da Dil” şeklindedir. Bu bölümde, Almanya’da 1933-1945 yılları arasında iktidarı elinde tutan Nazilerin dili kendi çıkarları doğrultusunda nasıl istismar ettikleri aktarılmaktadır. Yazara göre, Almanya’nın İkinci Dünya Savaşını kaybetmesiyle Almanya’nın doğusunda Sovyetler Birliği tarafından kurulan Doğu Almanya’da da dil açısından süreç farklı işlememiştir. Doğu Almanya’da da dilin sansüre tabi tutulmuş ve politik amaçlar doğrultusunda istismar edilmiş olması bu düşünceyi desteklemektedir. “Gerek Nasyonal Sosyalistlerin, gerekse Doğu Alman Sosyalistlerinin öncelikli hedefleri aynıydı: ideolojinin toplumun tüm bireyelerine ulaştırılması. Fakat bunu yaparken her iki devletin kullanmış oldukları yöntem ve araç da aynıydı. İkisi de toplumun indoktrine edilme aracı olarak kelimeleri seçmişlerdi. Dolayısıyla totaliterlik, amaç, yöntem ve araç yönünden aralarında pek fark yoktu. Tek fark birinin komünist, diğerinin faşist olması idi” (Kalkan, 2018: 71).

Yazının başında da ifade edildiği gibi eserin ikinci bölümü politik örtmece kullanım örneklerinden oluşmaktadır. Bu bölümde hem Hitler Almanyası, hem Doğu Almanya, hem de günümüz Almanyasından politik örtmece örneklerine yer verilmiştir. Yazar, metodolojik olarak başarılı bir yöntem kullanarak eserinde yer verdiği örtmece ifadeleri hiç Almanca bilgisi olmayan okurların dahi anlayabileceği hale getirmiştir. Bu doğrultuda, politik örtmecelerin yer aldığı metinler Almanca orijinalleri ve altında Türkçe çevirileri ile birlikte verilmiştir. Ayrıca daha iyi anla-

şılabilmesi için örtmece ifadenin hangi olay bağlamında kullanıldığı belirtilmiş ve söz konusu olay ana hatlarıyla anlatılmıştır.

Genel olarak bakıldığında yazarın oldukça başarılı bir çalışma ortaya koyduğunu söylemek mümkündür. Doğu Almanya'ya ait politik örtmece örneklerinin diğer dönemlere istinaden sınırlı olması eserin eleştirilebilecek tek yönü olarak görülebilir. Eserin politika ve dil arasındaki ilişkiye ilgi duyanlar için önemli bir başvuru kaynağı olması mümkündür. Ayrıca bilindiği kadarıyla Türkiye'de "Politik Örtmece" konusunu ele alan ilk kitap olması da eseri özel bir konuma oturtmaktadır.

Kaynakça:

KALKAN, Hasan Kazım, (2018), **Nazi İmparatorluğundan Günümüz Almanyasına Örtmece Sözlerin Politikacıyla İmtihanı**, Ankara: Berikan Yayınevi.